

Radnics Manda

Mladen

Mivel a reggeli vonatot lekéstem, a délivel utaztam Zágrábból Rijekába. Nagyon meleg volt már reggel, hát még délben, a júliusi nyárban. Elterültem középen a kárpitos ülésen, hogy minden oldalról érjen a légáramlat. Szemben velem egy ősz hajú, élveteg ábrázatú, de már a középkor utolsó harmadát taposó férfi ült, és zavartalanul bámulta meztelen lábszáramat, térdemet. Mellette az ablak melletti sarokban egy jó negyvenes, szemüveges, vörhenyes hajú és szakállú férfi szorongott. Hosszú lábainak sehogyan sem talált helyet.

Azonnal beindult a beszélgetés, melyben kezdetben mind a hárman részt vettünk, de később már csak a szemüveggel beszélgettem. Én mint idegen persze főleg kérdeztem, mert sok mindenre voltam kíváncsi. Először az élveteg ábrázatú ragadta magához a szót, és mintha nyomatékot akarna adni a szavainak, gyakran a meztelen térdemen felejtette a kezét. Úgy tettem, mint aki nem veszi észre, majd lesöpörtem magamról, végül aztán átültem Mladennal szembe. Mert így hívták a szemüveget.

Mladen mindenre tudott válaszolni, legyen az politika, gazdaság, történelem, asztrológia... Egyébként közgazdász volt. Az élveteg ábrázatú csak úgy kapkodta a fejét, amikor már egymás aszcendensét találgattuk, hát még akkor, mikor a telefonszámunkat diktáltuk egymásnak. Igaz, ez már a négyórás út vége felé történt, és teljesen spontán következett be.

Nagyon szeretem Zágrábot, s mivel ő is, kiderült, hogy nem ismerem eléggé. Például Medveščakon sosem jártam. Ettől ő megdöbbsent, és felajánlotta, hogy ha legközelebb Zágrábba jövök, megmutatja nekem. Így került sor a telefonszámcsereére. Aztán Rijekában, a végállomáson mindenki ment a maga útjára. Azt még megígértette velem, hogy visszafelé jövet felhívom, és megmondom neki, hogy melyik vonattal megyek haza Budapestre. Ő akkor majd kijön Zágrábban a pályaudvarra, mert ott egy darabig áll a vonat. Megígértem, de nem gondoltam komolyan, mint ahogy, gondoltam én, ő sem, hogy kijön a pályaudvarra. Kellemes és mozgalmas napok, hetek következtek, sok utazással a tengerparton, hivatalos és nem hivatalos programokkal. Aztán visszatértem Rijekába. Mielőtt vonatra szálltam, mégis üzenetet hagytam neki a mobilján, hogy melyik vonattal utazom haza. Minden elvárás nélkül. Én attól kezdve gondolatban már otthon voltam.

Négy óra körül értünk Zágrábba. Már majdnem elájultam a nagy melegben, a zsúfolt, levegőtlen fülkében. Odatornásztam magam az ablakhoz, hogy levegőt vegyek. Ahogy kihajoltam, hát szinte szemben velem Mladen forgatta a fejét, kezében egy csokor virággal. Mellbe vágott a dolog, ezt azért nem vártam. De mit tagadjam, jólesett. Leszaladtam hozzá.

– Alig lehet téged megismerni, úgy lesültél – mondta tegezve, bár a vonaton nem tegeződtünk. – Gyere, szálljunk fel, nehogy elinduljon!

Amikor beléptünk a kupéba, az emberek még ugyanolyan elcsigázva, egymáshoz szorulva, némán ültek, mint mikor leszálltam.

– Hol vannak a csomagjaid? – nézett körül. – Gyere, leszállunk!

– Már hogy szállnék le, én megyek haza Pestre. Erről nem volt szó – feleltem csodálkozva.

Az utasok kezdtek felélnkülni. Hol egyikünkre, hol másikunkra néztek.

– Megmutatom neked Medveščakot – szólt rábeszélően.

– De, Mladen, nem most. És még ha le is szállnék, hol aludnék?

– Két lakásom van. Az egyiknek odaadom a kulcsát. Azt csinálsz ott, amit akarsz, én nem foglak zavarni – mondta szinte könyörögve.

– Haza kell mennem, holnap van a születésnapom, vendégek jönnek. Már minden meg van szervezve. Majd ha legközelebb jövök, mindent megnézünk.

– Azt tudod, hogy ez a pillanat már soha többé nem jön vissza – mondta szomorúan, de még reménykedve.

– Szálljon le vele – szólt egy idősebb úr, miközben a többiek feszült csendben figyelték a végkimenetelt. – Gyorsan, mindjárt indul a vonat, majd mi az ablakon kiadjuk a csomagjait.

Nem szálltam le, ez a nyár már addig is elég mozgalmas volt. De csak egy hajszálon múltott. Mladen épphogy le tudott ugrani a vonatról. Én meg Pestig azon merengtem, ha nem így döntök, hogy folytatódott volna a történet. Azt hittem, soha többé nem fog hívni. De míg csak újból el nem mentem, minden nap felhívott. És csak ennyit kérdezett: „Mikor jössz?”

Aztán elmentem. Két nap és két éjszaka azt csináltuk, amihez csak kedvünk volt, nem számított, hogy nappal van-e, vagy éjjel. Elmentünk Medveščakra, megmutatta Tuškanac azon részeit, melyeket még nem ismertem, felkerestük kedvenc éttermeit is. Közben én meglátogattam elhunyt barátnőm édesanyját. Megbeszéltük, hogy utána a Jelačić téren találkozunk.

De Mladen nem jött. Eltelt fél óra, háromnegyed, egy teljes óra. Végre befutott, zihálva.

– Nem fogod elhinni, mi történt, megtámadták Amerikát – mondta még mindig levegő után kapkodva.

– Hát ezt tényleg nem hiszem el. Jobbat nem tudtál kitalálni? – mondtam szemrehányóan, miközben azt hittem, hogy elment az esze.

– Gyere, elmegyünk abba az étterembe, ahová terveztük – mondta, és elkezdett húzni, mint aki tényleg eszét vesztette.

Ez a közkedvelt étterem, melyben nem volt könnyű asztalhoz jutni, most teljesen üres volt. Csak a pincérek álltak a tv-készülék körül, nem is figyeltek ránk, amikor beléptünk. Odaléptünk mi is a tv-hez. A képernyőn a New York-i két óriás, a kereskedelmi központ két tornya égett és füstölt, hangzavar, emberek, tűzoltók, rendőrök rohantak fejvesztve.

– Mi ez, egy amerikai katasztrófafilm? – kérdeztem, de most már rosszat sejtve.

Aztán bizonyossá vált, hogy ez nem film. Elkezdett remegni a térdem, szinte sokkot kaptam. Le kellett ülnöm, és csak azt ismételtetem, hogy „ez nem igaz, ez nem lehet igaz”, miközben mereven néztem a tv-t. Ekkor az egyik pincér felvette a telefont, mely hosszan kicsörgött. Egy nőismerőse hívja – közvetítette nekünk –, ott van az egyik épületben, a becsapódott repülőgép feletti emeleten, nem tudnak lejönni. És én csak tovább meredtem a tv képernyőjén füstölgő toronyra, s közben arra gondoltam, hogy szinte hallom annak a nőnek

a kétségbeesett hangját, miközben látom is, hogy milyen borzalom történik vele. És továbbra is csak annyit tudtam mondani, hogy „ez nem igaz, ez nem lehet igaz”.

Kitántorogtunk az étteremből és lassan hazahajtottunk. A város teljesen kihalt volt, csak rendőr kocsi cirkált az utakon.

– Mladen, én hazamegyek holnap – mondtam, és közben mély szomorúságot éreztem.

– Jól van. De a lakáskulcsot vidd el. A lakás bármikor a rendelkezésedre áll. Csak hívj fel előtte egy-két nappal, hogy rendbe tegyem.

Aztán adtunk még egy esélyt a sorsnak. Igaz, hogy hivatalos út volt, lett volna szállásom, mégis elfogadtam a lakását. De szinte csak üzeneteket hagytunk egymásnak a lakásban, alig találkoztunk. Én teljesen kiszámíthatatlanul voltam elfoglalva, ő is sokat dolgozott.

És ezekre a napokra esett a halottak napja is. Most tudtam meg, hogy az édesanyja már nem él. Mladen részt vett a háborúban. Bár fegyveres akcióra állítólag nem került sor, de a lelke, az biztos, hogy ott maradt. Mire hazajött, édesanyja már súlyos beteg volt, hamarosan meg is halt. A bánatba és az aggodalomba halt bele, mondta Mladen. Rá egy öt évig tartó súlyos depresszió szakadt. Most kezd kilábalni belőle. De ilyen napokon még a behegedt sebek is felszakadnának. Idős édesapjával mentek ki édesanyja sírjához, és végig kellett látogatnia a vidéki rokonok sírjait is.

Nekem is vannak halottaim. Itt, Zágrábban is. A barátnőm halt meg fiatalon, közvetlenül a háború után. Mint oly sokan, ő sem tudta lelkileg feldolgozni azt a sok szörnyűséget. Pedig azt hittem, hogy ő mindent kibír. Derűje és energiája kimeríthetetlennek tűnt. Annyian táplálkoztunk belőle... Édesanyjával mentünk ki a sírjához.

A buszok fentről, a katedrális elől indultak a temetőbe. De a buszokra váró, hosszú sor vége lent, a Jelačić téren volt. Döbbenetes látvány volt az a lassan, némán felfelé kúszó fekete kígyó. Azt hittem, hogy nem sikerül, de végül is eljutottunk a temetőbe. A Mirogoj hatalmas temető. Hogy szerettem itt sétálni valamikor! Nézegetni az ismert írók, művészek, emberek síremlékeit, sírfeliratait. De amióta a temető egy újabb, nagy parcellával bővült, ahová az „ebben” a háborúban elesett katonákat temették, nem szeretek idejárni. Az a rengeteg fiatalon kihunyott élet. Azok az egymás mellett sorjázó, egyforma sírhantok és sírkeresztek...

Barátnőm anyja zokogva kérte, hogy aludjak nála, de nem tudtam. És Mladennal sem akartam találkozni. Nem tudom magamra venni az ő terhüket is. A magamét is alig bírom.

Mladen néha még felhív, és mindig csak annyit kérdez: „Mikor jössz?”